

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник

КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

ПРОРОЧКИ ГОВОР

Творац италијанског уједињења, Кавур, држао је у Парламенту Пијемонта 20. октобра 1848. године овај говор:

Енглеска необично постаје љубоморна на нову германску силу, која се основала у Франкфурту а која показује прекомерну амбицију. Германизам тек се родио (1848) и већ прети да поремети европску равнотежу, већ мисли на превласт и на отимачину. Франкфуртска скупштина не крије девизу, да прошири своју власт до обала Северног Мора, да освоји уговорима или силом Холандију, да тако постане поморска сила, и да спори Енглеској господство над морима, које она има. С обзиром на овакве тежње, природио је да Енглези попреко гледају нову немачку царевину, и гаје према њој осећања неприкривеног непријатељства. Према томе, Енглеска посматра италијанско питање не као питање које се тиче Аустрије, већ као питање немачко. Она зна да аустријска царевина не може више постојати у својим старим односима; да се мора преустројити и постати словенска држава, или се утопити у немачкој империји. Стога, сарађујући на оцепљењу Италије од Аустрије, она не слаби старог и верног савезника, већ управо туче амбициозну политику царевине — супарнице.

Бечка буна марта месеца (1848) била је чисто политичка. Народ из престонице, тумач осећања, која су одушевљавали све народе царевине, побунио се и борио се, да добије Устав и све оне политичке повластице, које захтева дух времена.

Ова буна била је лако утишана тиме, што је цар с више или мање искренности поделио повластице. Али чим је био успостављен унутрашњи мир, онај исти народ, који се је толиком жестином борио за своје слободе, удружио се са својом владом, да се бори против нас и да нам не само отме наше слободе, већ и још једно драгоцене

добро — независност. Да, господо, у првим редовима војске аустријске борили су се бечки добровољци, јунаци са мартовских барикада Бечке Револуције.

Али у аустријској царевини питање слободе, питање политичко, није једино, које покреће духове, које диже народне масе.

Уз ово има једно друго, много замашније, много опасније још, а то је велика борба раса, од којих једне настоје да сачувају стару превласт, а друге да створе нову националност.

На територији царевине живи једна раса, по броју јака, ватрена, али од више векова већ потлачена, словенска раса. Ова раса хоће, да се довине потпуне еманципације, да поврати своје право народности. Њезина је ствар праведна, племенита. За њу војују хорде, несређене још, али ватрене, одважне и енергичне. Њој је зато суђено да победи у недалекој будућности.

Мало после победе слободе у Бечу (март 1848), словенски покрет почео је да се отворено појављује у царевини. Најинтелигентнија грана словенске породице, становници Чешке, покушали су већ априла месеца да се ослободе немачког господарства, да у Прагу оснују центар, око којега би се цело Словенство окупило. Ово племенито предузеће пропададе: све странке у Бечу здружише се, да угуше чешки покрет.

Словенски покрет, угушен бруталном силом на северу Царевине, избија још жешће, још опасније, још силније на југу, у провинцијама дунавским, насељеним Словенима — Хрватима.

Нећу да испитујем узроке или поводе, који створише покрет у Хрватској против Мађарске. Само ћу споменути, да Мађари, — племенити и великодушни, кад се тичало одбране права свога народа против царског господарства — показаше се увек надувени тираном и угњетачи словенске ра-

се, расејане по угарским провинцијама.

Ја ценим, дакле, да борба, која букти у Аустрији, није тек политичка борба, као она марта месеца, већ управо прелудиум страховитог рата расе, рата Германства против Словенства.

Мислим стога да могу утврдити, да све евентуалности будућности иду нама веома у прилог.

ЗВЕЗДИЦЕ

Чланови Позоришта „Тоша Јовановић“ сматрају се и даље војни обвезници: примају све принадлежности и носе војничко одело. Тако би се они сада могли назвати — обвезници глумачког реда.

Један размишља: Згодно му је то, што се не плаћа такса за писма: само да се још не плаћа подвоз до поште!

Гаргантуа

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Рим. — Ватикан демантује вест да ће Папа одговорити Централним Силама на њихову ноту за мир.

Лондон. — Тајмс сазнаје, да ће на првој седници Доњег Дома г. Лојд Џорџ одговорити на говоре, које су пре кратког времена у парламенту држали Михаелис и Сајдлер.

Амстердам. — Немачка намерава да пусти у слободу г. Макса, старог председника бриселске општине, на захтев шпанског краља.

КЕРЕНСКИ НА ФРОНТУ

Петроград, 26 септ.

Рајтерова Агенција јавља: Керенски са осталим министрима отишао је у главни штаб и тамо одржао преглед свију трупа. Керенски је лично поделио трупима многа одличја и унапређења, и том је приликом рекао ово:

Било је суђено да се у повесници нашега народа испише и једна црна страна. Али, захваљујући вама, она ће брзо бити избрисана и ми ћемо показати својим непријатељима да још стојимо усправно и да знамо осветити част наше отаџбине Нека живи републиканска Русија.

ИПР — МЕНЕН

Лондон, 26 септ.

Дописник листа »Асоцијетед Пресс« прича, да од почетка рата није било страшније битке од битке код Ипр — Менен. Небо је било

црвено од експлозија граната и од пожара, који су наши аероплани проузроковали у непријатељској позадини. У овој битки Немци су изгубили трећину својих ефектива.

ДОГОВОР КУЋУ ГРАДИ

Женева, 26 септ.

Седница, која је 14 септембра одржана у аустријском Рајхсрату, била је врло бурна. Све су немачке странке врло оштро нападале Чехе. Немачки посланик Волф изјавио је у име радикалне странке: »Да се допустило да посланик Буривал остане на своме месту, значило би да су отворена врата Сабора издајницима...«

Чешки посланици прекинули су га у говору вичући: »Највећи издајници отаџбине, то сте ви!«

Сви су посланици били устали, и сваки је надвикивао другог. С муком је председник најзад успео да поврати ред. Али то је трајало само кратко време. Понова је изазвао ларму други немачки радикални посланик Тајфел својим увредљивим говором, на који му је одговорио чешки социјалиста Прокеш овим речима: »Пруски подофицир Тајфел усуђује се да говори у Сабору!.. И ви, господе, трпите да једна таква битанга може разјарити своју велику њушку!«

Тајфел се на то раздрао: »Напоље са овом руљом издајника! Свиње, запушите уста! Наша су деца изведена на кланицу издајством чешких трупа!«

Сад се умеша и Волф: »Ућуткајте урликање овога чопора чешких зверова!.. и окренувши се председнику, настави: »И ето дома, који

треба да реши озбиљно питање о уставној реформи! То су такмаци Крамаржови, који је продао Аустрију Русији и Србији. И они хоће да говоре! И они се још усуђују да нас изазивају и хоће да представљају полицију у Сабору!«

Чех, аграрца, Листи добацивао је Тајфелу. Тајфел му је одговорио дреком: »Ја ћу вас ошамарити, Листи!«

»Изволите пруски подофициру, — одговори му Листи. Дођите и пробajte, шукело!«

Настала је паклена ларма и председник је морао да прекине седницу.

КРУПОВИ РАЧУНИ

Царих, 26 септ.

Орган Крупових фабрика »Дајче Цајтунг« доноси један чланак о томе, који треба да буду немачки услови за мир. Лист изјављује, да нови пољски краљ не може бити нико други, до Виљем II и да белгијина неутралност неће бити ничим боље заштићена, него прогласом Кајзеровим за белгијског краља.

»Дајче Цајтунг« тврди, да је добио званично одобравање ових пројеката.

ЗНАЧАЈНЕ ПОЈАВЕ

Амстердам, 20 септ.

Хавасова Агенција јавља: Битка у Фландрији одјекнула је у целој Немачкој. Народ почиње да се буни против Хинденбурга што му изводи снове на кланицу.

У Минхену је манифестовало више хиљада жена, обучених у црнину, пред мнистарском палатом, тражећи хлеба и мир. »Форверц« напада владу и назива Фландрију: »Огањ, који прождире Немачку.« Влада смера да предузме нове мере и да поштри цензуру.

БЕДА И СМРТ

Велика бујица несреће, која је поплавила наше лепо Балканско Полуострво, није поштедила ни Грке, наше старе савезнике у борби за слободу и независност. И ако је маршал Макензен, приликом окупације источне Македоније, био обећао, да ће његова војска поштовати живот и част тамошњег живља, убрзо се показало, да је то било само голо обећање и ништа више. Напротив, сва несрећа, коју је донела са собом та окупација, сручила се одмах на једно хришћанско становништво. Прво су Бугари интернирали све угледније личности из тих крајева у Карлово, Рисар, Стару Загору и у друге бугарске вароши, и употребили на тешке радове.

Грађани Правна морали су, под претњом телесне казне, да раде на утврђењима.

У Серезу и у околним селима порушене су све куће, чији су поседници одбегли у Солун, а грађа је употребљена за подизање утврђења.

Становницима у Сармусакли било је наређено да одмах уступе своје домове војсци. Сутрадан, кад су добили допуштење да се могу вратити, њихи су куће потпуно празне, пошто су бугарски војници сав намештај опљачкали.

Убрзо је наишла и глад са свима њеним невољама. Све су намирнице покупилене и подељене Турцима и Бугарима, док су Грци морали умирати од глади. На тај начин истребљене су читаве породице.

це. Невиних жртава има данас преко 28 хиљада.

Деца су Бугари отимали несрећним родитељима, који су најчешће пресвиснули од бола, и слали у Бугарску. Сва су ова деца подељена по селима међу Бугаре, и најстрожије им је забрањено да говоре својим матерним језиком. Од октобра 1916 до половине маја ове године умрло је од глади 25832 становника, од којих су девет десетина Грци. Само у Кавали и околним умрло је 6000. Хране је било довољно; само што су је власти отимали од Грка и давали Бугарима и Турцима, остављајући грчко становништво да скапава гладно.

У Добруџи, у Мангалији, а нарочито у Констанци, где је било преко 12000 Грка, све грчке цркве и радње су опљачкане. У плачки су се надметали немачки и бугарски војници, не задовољавајући се само намештајем и посуђењем него су скидали и врата и прозоре и употребљавали су за гориво. Скупоценији и лепши намештај носили су бугарски официри у Варну и красили њиме своје домове.

Одмах сутрадан по извршеној окупацији бугарске власти су затвориле све виђеније личности, свештенике, митрополита Елефтеропулоса, доктора Пигелиса и друге. Том приликом је одведено у Софију и ухапшено око 200 грађана, док је 15000 становника одведено из источне Македоније у Добруџу на тешке радове око утврђења.

Избеглице из Ајвали причају о грозној невољи која је снашла Грке у турском делу Азије. Турци не врше, као раније, покоље него просто истребљују све грчко становништво. Са великим цинизмом то признају и саме турске власти. Сав грчки живаљ из околине Смирне покупљен је и одведен у пустиње под изговором да се тамо настане. У Ајвали и у околним селима поклани су готово сви Грци. Многе су бацали живе у бунар или у ватру. Месец дана виђале су се на друмовима унакажене лешине, искасапљене жене са испараним трбусима. Преко 200000 Грка трпе денас страховите муке под Турцима и Бугарима.

ПАПА И БАВАРСКА

Цирих, 26 септ.

Званична депеша из Минхена јавља текст одговора баварског краља на Папину ноту. Тај одговор је занимљив и по томе што је Баварска папина земља у Немачкој.

Пресвети Оче,

Корак, који је Ваша Светост предузела да припреми пут трајном и часном миру за све, пратили смо са срдчним симпатијама ја, као и император и краљ пруски, сви принчеви немачке конфедерације и цео немачки народ. Историја доказује да од почетка стварања немачке империје, немачки народ није имао јачу жељу него да, по својој моћи, ради на решењу своје историјске мисије, на

цивилизацији човечанства и да се посвети развоју свога економског живота.

Кад је Немачка веровала да је њен опстанак у опасности и када су немачки народ и његови верни савезници видели да су нападнути са свију страна, није било другог избора него се борити, мобилишући све своје снаге за одбрану своје слободе и свог опстанка. Али и у току овога рата, који нам је наметнут и који бесни већ три године, немачка влада је дала несумњивих доказа о својој жељи за мир, поглавито свечаним позивом који је упутила у договору са нашим савезницима својим непријатељима крајем 1916, да ступе у преговоре за мир.

Ако је први озбиљан покушај да се учини крај страховита овога рата пропao, одговорност пада на наше противнике, који су апсолутно одбили да приме наше предлоге.

У толико су живе моје жеље, као и жеље немачког императора и немачког народа, да успе садашњи Ваш предлог, и да за све наступи трајан и чистан мир за добро човечанства.

Лудвиг III

СТАЊЕ У БЕЧУ

Цирих, 26. септ.

Ево како »Арбајтер Цајтунг« описује садашње стање у Бечу:

»Четврта зима рата налази становништво уморно, без нерава, неспособно за ма какав отпор. Храна је крајње недовољна. Топлог одећа и ципела у опште нема. Нарочито слабе жене и нежна деца пропашће због тога, сатима чекајући пред каквим вратима продавница или места, где се дају намирнице, и где ће најзад једва добити најмању количину хране.«

КАПЕТАН ГИНМЕ

Париз, 26 септ.

Један друг славног француског авијатичара Гинмеа овако описује борбу у ваздуху, после које је Гинмеа нестало: »Мутно јутарње небо, 29. августа рашчистило се, те се француски пилоти кренуше да нападну немачке ваздушне флотиле, које су маневрисале у збијеним групама и претиле нашим авиопланима, који су радили на реглажи артилеријске ватре. Први је пошао Гинме. Он је приметио пет албатроса и не оклевајући напао их је. У томе тренутку непријатељске патроле, које су кружиле на врло великој висини, спустиле су се нагло и бациле се на Гинмеа.

Четрдесет немачких апарата било је тада у ваздуху. У борби је учествовао и Рихтофен. С десна, у висини, појавише се и белгијски авиоплани. Али је било доцкан. Гинме је, по свој прилици, био погођен. Апарат му се лагано спуштао и ја сам га

изгубио из вида. Свега вам могу рећи, да апарат није био запаљен.«

Један артилеријски официр, који је пратио борбу, прича: »Борба је била кратка. Француски авиоплан лагано је пао, делујајући се између француских и немачких линија. У ноћ, између 29. и 30. августа, француске патроле доувукле су апарат у наше линије, али оне нису могле наћи тело несрећног пилота.«

БУЂЕЊЕ

Лондон, 26 септ.

(Енглеска телеграф без жица)

У Немачкој све већма преовлађује уверење, да је немачки милитаризам тучен, те се се отуда појавиле најтеже размирице у питању о миру. Односи међу централним силама све су хладнији. Нарочито је заоштрен однос између Аустрије и Бугарске. Радославов се не слаже са Чернином о условима за мир.

Карактеристичан је о томе један чланак »Вестфалише Цајтунг«, који објашњава узроке немачког страховања. Она пише:

»Ми не можемо да затворимо очи пред фактом, да је Велика Британија остварила своје ратне циљеве у потпуности. Наша економска ситуација постаје све гора; наша трговачка marina и наша трговина руниране су и требаће нам године и године индустријског рада, да се повратимо на стару своју ситуацију. Најтежи ударац јесте, што је Споразуму пришла Кина и велики део Јужне Америке. После рата неће бити могуће да развије ранију активност нити да поврати старе везе. После мира Немац, који буде путовао по свету, свуда ће наићи на руину и на непријатељски дочек. Ни повратак наших колонија неће нам много помоћи.«

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ПОЗИВ

Ради саопштења наредбе да се одмах јаве Месној Команди Здравко Тасић, учитељ, Божидар А. Радовановић, држ. економ, Светислав Стојановић, полицијски писар, Радован Ј. Лазаревић, директор гимназије, Миртин Е. Крстић, шумар, Драгутин Д. Поповић, царин, ревиор, Андра С. Гроздановић, школски надзорник, Василије С. Цонић, учитељ, Спира Д. Раденковић, порезник, Милоје В. Гогић, учитељ, Јован Растић, учитељ, Милорад М. Јанковић, учитељ, Душан Ј. Тошић, учитељ, Светозар В. Лазаревић, учитељ, Авриел Леви, трговац, Михаило Д. Ристић, судија, Славко Суботина, професор, Александар М. Марковић, књиговођа, и Стеван Васић, општин. деловођа.

ЗА ИНВАЛИДЕ

Решењем Министарског Савета установљен је одбор од 5 лица, који ће решавати све пријаве за инвалидску потпору, како обавезницима који су овде, тако и онима који су остали у Србији. Овај одбор састављају: начелник инвалидског одељења Министарства Војног, један председник суда, шеф Управе Фойдова, један народни посланик и шеф извештајног бироа. Ускоро ће се објавити упуства како ваља подносити молбе за инвалидску помоћ.

ПАРИЗ. — Агенција Фурије сазнаје, да је уништен турски ратни материјал од 200.000 граната и много аутомобила, који су били спремљени за Багдад. Том приликом разорена је и станица Хајдарпаша, на железничкој прузи за Београд.

БЕРН. — За председника национално либералне странке у Немачкој, изабран је тајни саветник Фридберг, на место посланика Басермана. Њихов конгрес донео је једну резолуцију, у којој се каже, да будуће гаранције за Немачку неће почивати само на уговорима међу народима, већ пре свега, на сили и моћи немачког царства.

РИМ. — Г. Вон, француски амбасадор у Берну, смењен је. На његово место долази г. Тиери, бивши министар финансија.

БЕРН. — Унутрашње прилике у Турској врло су опасне. Постоји бојазан од револуције против Хришћана. Војска је дезорганизована због оскудице у хлебу, месоу и свима потребама за време од 12 месеца.

ПЕТРОГРАД. — »Рускаја Вољка« каже, да макакво било држање демократске конференције у питањима унутрашње политике, Немачка ни у ком случају не може очекивати од ње неке користи за себе. Конференција ће остати непомирљива што се тиче питања о продужењу рата.

ВАШИНГТОН. — После конференције, коју су јуче одржали г. Вилзон и г. Гомперс, сазнало се да влада Сјед. Држава има сигурне доказе да суштрајкови радника конструктора организовани немачким новцем. Како су организатори добро познати властима, то ће вероватно ускоро бити ухапшени.

ЦИРИХ. — Према депешама, које су стигле из Берлина у Амстердам, у Немачкој је таква криза у хартији да су многи престонички листови принуђени да не излазе суботом.

АТИНА. — Вечерас је анкетна комисија саслушала бившег пуковника Хади Јаниса, ранијег грчког војног аташеа у Софији. Комисија је наредила истрагу и против посланика Чириготиса, Варвизотиса и Петропула.

ЊУЈОРК. — Г. Андре Гардије преговарао је са америчким контролором намирница, да се пошаље у Француску сто хиљада тона шећера. Дозвола за то већ му је издата.

ЛОНДОН. — »Опсервер« каже да је битка код Менена била успех који је превазишао све наде. »Немци никада нису били у тако мучној ситуацији и тиме се могу објаснити сви Кулманови маневри да дође до мира.«

ЦИРИХ. — Више листова критикују оштро манифестације, које се

спремају о Хинденбурговом рођендану. Они кажу да се од Хинденбурга прави неки полубог и ако заслуга за спас Немачке припада Лудендорфу.

ВАШИНГТОН. — У посланици упућеној Конгресу, приликом закључења сесије, Вилзон изражава своју захвалност Конгресу, што су благодарели његовом раду, могле да се осигурају потребе војске и морине.

ВАШИНГТОН. — Вилзон је потписао један закон о ратном кредиту од 7 милијарди и 758 милиона.

МАРСЕЛ. — Трговачка комора у Марсељу образовала је један одбор за помоћ погорелима у Солуну. У одбору се налазе неколико најугледнијих личности.

АМСТЕРДАМ. — Прајс, инжењер са сумарева »Дајчланд«, који је први на њему прешао Атлански Океан, извршио је самоубиство.

РИМ. — »Идеа Национале« јавља, да је Турска послала Аустрији појачања од три дивизије за румунски фронт.

ЖЕНЕВА. — Бугарска штампа много се бави тешком финансијском ситуацијом. Краљ Фердинанд покушава да у Берлину добије новцајам.

АМСТЕРДАМ. — »Нова Сл. Преса« јавља, да ће упис седмог аустријског ратног зајма почети око половине октобра.

Монтевидео. — И Сенат и скупштина републике Уругвај донели су резолуцију, да се прекину дипломатски односи са Немачком. После гласања, председник републике је објавио да су односи прекинати. Немачки посланик добио је пасош.

ЛОНДОН. — За лондонског Лорд Мери изабран је народни посланик Чарлс Хаусон.

Извештај Штаба Источне Војске. — Дан миран.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ 25 септембра обострана пешадијска и артилеријска ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

Нова американска зубна клиника. — Н. Параскевопулос зубни лекар, који је своју зубно-лекарску науку свршио у Америци и лечи по најновијој американској методи основано је свој зубни аташе у Солуну у улици Игњатијској бр. 357, близу Камаре, у клиници д-ра Тониса, 2-4

Јован, Иван и Светислав М. Солдатовић, са неописаном тугом извештавају своје пријатеље и познанике, да су добили из Србије вест, да је њихов отац Милан Н. Солдатовић трг. из Шпаца убијен од разбојника, ноћу између 25 и 26 јуна тек. г. у својој кући у Баставу. 2-2

ПИВНИЦУ И РЕСТОРАЦИЈУ »БЕОГРАД«

Отворили смо понова после пожара и снабдели је пићем и правом српском кујном. Ресторан је у улици Басилеос Борђа бр. 74-76, трамвајска станица Вали паша, прва после Марсова поља, а преко пута Американског конзулата. — Гира К. Васић трг. из Београда, и Васа Златаревић, ресторатер. 6-10